

دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی (۱)

(دل نوشته‌ها، یادداشت‌ها و گفت و گوها)

امور اجتماعی را چه می‌شود؟

مؤلف:

دکتر سید حسن موسوی چلک

مددکار اجتماعی

انتشارات شلاک

تهران - سال ۱۴۰۰

سرشناسه

موسوی چلک، سیدحسن، ۱۳۴۷ -

Mousavi Chalak, Seyed Hasan

عنوان و نام پدیدآور : دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی ۱ (دل نوشته‌ها،

یادداشت‌ها و گفت و گوها): امور اجتماعی را چه می‌شود؟ / مولف سیدحسن موسوی چلک.

مشخصات نشر : تهران: انتشارات شلاک، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری : ۴۰۰ ص.: مصور (رنگی).

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۲۹۴-۳ ریال: ۱۲۰۰۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی : فیا

عنوان دیگر : امور اجتماعی را چه می‌شود؟

موضوع : مددکاران اجتماعی - آثار و نوشته‌ها

موضوع : Social workers' writings

موضوع : مددکاران اجتماعی - ایران

موضوع : Social workers - Iran

موضوع : یادداشت‌ها

موضوع : Notebooks

رده بندی کنگره : ۳۸۵/۲HV

رده بندی دیویی : ۳۶۱/۳۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۷۶۳۳۹۶۱

وضعیت رکورد : فیا

انتشارات شلاک

دغدغه های یک مددکار اجتماعی (۱)

امور اجتماعی را چه می شود؟

ناشر	✖ انتشارات شلاک
مؤلف	✖ دکتر سید حسین موسوی چلک
چاپ اول	✖ ۱۴۰۰
شمارگان	✖ ۱۰۰۰ جلد
قیمت	✖ ۱۲۰۰۰۰ تومان
شابک دوره	✖ ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۲۹۵-۰
شابک	✖ ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۲۹۴-۳

تهران جمالزاده جنوبی خ دیلمان پ ۱۴ واحد ۱ تلفن ۶۶۵۹۲۳۵۷ و ۹۱۲۳۲۵۱۲۶۸.

www. Shelak. org
pubshelak@yahoo. com

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۷	دسترسی معلولان به رسانه الکترونیک حق آنان است
۱۹	مطالبه‌گری اجتماعی و پاسخگویی و آینده‌نگری سه ویژگی مهم سازمان بهزیستی باشد
۲۲	پیشگیری اجتماعی، ضامن امنیت کشور
۲۵	نقش رسانه در حوزه آسیب‌های اجتماعی
۲۸	مشارکت اجتماعی لازمه موفقیت در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود
۳۱	نشاط اجتماعی نتیجه «بهتر زیستن» است
۳۳	وجدان و آسیب‌های اجتماعی
۳۶	واکنش درست به تجاوز چیست؟
۳۹	نارضایتی نباید مانع انجام درست وظایف‌مان شود
۴۱	تقدیم به همه معلمان عزیزم
۴۲	نقش سازمان‌های غیر دولتی در حوزه آسیب‌های اجتماعی
۴۵	«مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و سازمان‌ها در برنامه‌های توسعه مورد توجه قرارگیرد»
۴۷	لزوم راه اندازی پایگاه خدمات اجتماعی در مناطق حاشیه نشین
۴۹	ضرب و جرح جزو ۵ جرم اول کشور
۵۲	نیایش امام سجاد (ع) در حق پدر و مادرش
۵۵	بخشی از دعای عرفه
۵۷	دل نوشته‌ای به مناسبت روز تولدم
۵۹	هر کسی توتمی دارد!
۶۴	دکتر علی شریعتی و نوروز
۷۰	اشعار مازندرانی تقدیم به همه ایرانیان عزیز، وطن ته خاک سرمه کمه شه چش

- ۷۱- انسان و دکتر علی شریعتی
- ۷۳- بخشی از نیایش شهید دکتر مصطفی چمران
- ۷۵- انشایی برای پدر
- ۷۷- خانه تکانی باورها
- ۷۹- آدم‌های بزرگ در باره ایده‌ها سخن می‌گویند
- ۸۰- الهی ظاهری دارم شوریده
- ۸۱- رمزبهرتر زیستن از نظر گاندی
- ۸۳- خدایا از صمیم قلب راضی ام
- ۸۴- نیایش: خدایا مرا از فاجعه پلید مصلحت پرستی مصون دار
- ۸۵- حکایت‌های بهلول
- ۸۶- چرا برخی مردم بی‌وقفه در زندگی "شانس" می‌آورند
- ۸۹- دل نوشته ایی برای مددکاران اجتماعی ایران، نه گلا یه ایی از آنان.
- ۹۲- آیا هنوز هم به چشمان خود اعتماد دارید؟
- ۹۴- برترین دعا‌های کودکان ایرانی
- ۹۷- دل صاف و نظر راست
- ۹۸- درد علی دو گونه است:
- ۹۹- جملات حکیمانه
- ۱۰۰- اگر ایران را دوست دارید این نامه را حتما بخوانید
- ۱۰۵- بنیاد ظلم در جهان اول اندک بود
- ۱۰۶- جواهر لعل نهرو: چگونه می‌توان باور کرد که می‌شود ملتی را همیشه سرکوب کرد
- ۱۰۸- درس آموخته‌های من از زندگی
- ۱۰۹- «شرف» چقدر می‌ارزد؟
- ۱۱۰- سخنی با اعضاء انجمن مددکاران اجتماعی ایران
- ۱۱۲- بیاییم به جای پا، دستان هم را بگیریم
- ۱۱۳- پلاسکو و آزرده‌گی روح جمعی
- ۱۱۵- اولویت، ایمن‌سازی باشد
- ۱۱۷- حمایت‌های اجتماعی، ضرورت شرایط بحرانی
- ۱۲۰- تعظیم در برابر از جان‌گذشتگی آتش‌نشانان
- ۱۲۲- مقاومت فرهنگی مانع اهدای عضو می‌شود
- ۱۲۳- به مناسبت روز جهانی عصای سفید
- ۱۲۴- به باورهای دینی مردم اعتماد کنید
- ۱۲۵- از کارافتادگی پایان زندگی نیست

- ۱۲۷----- چگونه با دختران معتاد به مواد مخدر برخورد کنیم؟
- ۱۳۰----- کمک به نیازمندان در مناسبت‌های مذهبی
- ۱۳۳----- عدم شایسته سالاری فساد می‌آورد
- ۱۳۵----- تقدیم به مرده پرستان
- ۱۳۶----- مدیریت آسیب‌های اجتماعی نیازمند تغییر رویکرد است
- ۱۳۸----- اورژانس اجتماعی ۱۷ ساله شد
- ۱۴۲----- اورژانس اجتماعی در ایران
- ۱۴۷----- تکریم ارباب رجوع به باور عمومی تبدیل شود
- ۱۴۸----- منطق و احساس در پرونده «ستایش»
- ۱۵۰----- جذابیت آسیب‌های اجتماعی نوپدید برای جوانان
- ۱۵۳----- شش هزار کشته بس نیست؟
- ۱۵۵----- با حوزه اجتماعی مهربان‌تر باشیم
- ۱۵۶----- نوروز فرصت باهم بودن
- ۱۵۹----- به یاد مادرم
- ۱۶۱----- نگاه روز: به بهانه فرارسیدن ماه جهانی مددکاری اجتماعی
- ۱۶۳----- مثبت، خوشایند و امیدوارکننده
- ۱۶۵----- حفظ کرامت انسانی نیازمندان
- ۱۶۸----- قوانین روی کاغذ نماند
- ۱۷۱----- آسیب شناسی باید بومی سازی شود
- سکوت رؤسای جمهور در ادوار مختلف در گفت‌وگوهای مستقیم با مردم در حوزه مسائل اجتماعی، تمامی ندارد
- ۱۷۳-----
- ۱۷۴----- برای قصه‌گویی پدر و مادرها و اهمیت قصه هویت فرهنگی را به کودکان بازگردانیم
- ۱۷۶----- زنگ خطر افزایش سن ازدواج را بشنویم
- ۱۷۸----- مشارکت اجتماعی، لازمه توسعه کشور
- ۱۷۹----- برخورد جزیره ایی با مبتلایان به ایدز ممنوع
- ۱۸۲----- به یاد مادر مهربانم در ۳۷ سالگی فوتی
- ۱۸۵----- طرح‌های ضربتی جواب نمی‌دهد
- ۱۸۷----- فقر دلیل خرید و فروش کودکان
- ۱۸۹----- قمه کشی و خودکشی کودکان ۱۱ ساله یک نشانه است
- ۱۹۱----- نشانه‌های نگران‌کننده از شرایط خانوارهای ایرانی
- ۱۹۲----- کم کاری در سازمان ها
- ۱۹۴----- واقعا مسائل اجتماعی مهم هستند؟

مقدمه

«دغدغه‌هایی که از صمیم دل است»

«امور اجتماعی را چه می‌شود؟»

هر کدام از ما در زندگی خود دغدغه‌هایی داریم که گاهی اوقات می‌تواند در یک زمینه یا زمینه‌های مختلف باشد. به عنوان یک مددکار اجتماعی دغدغه‌هایی دارم که نه در یک زمینه بلکه در زمینه‌های مختلف است. شاید به همین دلیل است که نوشته‌های خودم را با عنوان «دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی» معرفی کردم. حال که تصمیم گرفتم بخشی از این دغدغه‌ها را در قالب کتاب‌هایی با همان عنوان به چاپ برسانم خدا را سپاسگزارم.

این کتاب جلد اول از مجموعه کتاب‌های من با عنوان دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی است که با عنوان «امور اجتماعی را چه می‌شود؟» که شامل مجموعه‌های مختلفی از قبیل یادداشت‌ها، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها، دل نوشته‌ها و ... است که در رسانه‌های مکتوب، مجازی (خبرگزاری)، صدا و سیما، وبلاگم و ... منتشر شده است که شامل همه مطالب نمی‌باشد بلکه گلچینی از آنان در این جلد منتشر می‌شود:

در این یادداشت برآنم تا به نکاتی اشاره کنم:

❖ از تمام معلمان و اساتید بزرگووارم که کمک کردند تا درس بخوانم و مددکاری اجتماعی را به عنوان حرفه اصلی‌ام انتخاب کنم سپاسگزارم. چند روز قبل برای مشورت به

یک گروه از عوامل برنامه‌های صدا و سیما جلسه‌ای داشتیم. یک نفر از آنان از من سؤال کرد که آقای موسوی سال‌های سال است که شما را می‌شناسم، همیشه فعال کار می‌کنید و خستگی ندارید. مگر مددکاری اجتماعی به شما چه داده؟ بدون وقفه گفتم: همه چیز. هر آنچه را که می‌خواستم در مددکاری اجتماعی یافتم. از این بابت هم مجدداً از خداوند سپاسگزاری می‌کنم. همین‌طور از معلمان و اساتیدم که خالصانه دانش و تجربه خود را در اختیارم گذاشتند و تا به امروز دستم را گرفتند و بعد از این همه از راهنمایی‌شان استفاده خواهم کرد چون همیشه شاگرد کوچکشان هستم. این دو بیت را به همه آنان تقدیم می‌کنم:

بر فقیری و تهیدستی من طعنه مزن
ای که داری به جهان ثروت و زر پیش از من
سر نغظیم فرود پیش کسی می‌آورم
که بُود در دره دانش قدمی بیش از من

در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که مسائل اجتماعی نگران کننده است و نمی‌توان نسبت به این مسائل بی‌تفاوت بود. لذا من هم نمی‌توانم به عنوان یک مددکار اجتماعی و شهروند کشورم نسبت به این مسائل بی‌تفاوت باشم. اگر نکته‌ای را بیان می‌کنم (اگر نگویم داد می‌زنم) فقط و فقط به خاطر این است که هم‌وطنانم و کشورم را دوست دارم. گرچه این داد زدن‌ها جاهایی برای خودم و خانواده‌ام مشکلاتی ایجاد کرد ولی این مشکلات را هم با جان و دل خریدیم تا شاید بتوانیم قدمی کوچک برای کشورمان برداریم. پس شما هم همچون گذشته در این مسیر تلاش کنید. فراموش نکنیم که کشورمان ساخته نمی‌شود مگر این که هر یک از ما برای ساختن آن تلاش کنیم و یکی از راه‌ها این است که هر نقشی را که می‌پذیریم به بهترین نحو انجام دهیم. از خودمان، خانه‌مان، توجهمان، محله‌مان، شهرمان و ... باید شروع کنیم. نباید منتظر معجزه باشیم یک تا یک بشه مسائل اجتماعی کشورمان حل شود. در حالی که نیک می‌دانیم که این مسائل یک شبه به وجود نیامدند که یک شبه از بین بروند. بی‌مناسب ندیدم که این شعر زیبا را بنویسم:

با آن که خداوند کریم است و رحیم

گندم ندهد بار چو جو می‌کاری

یکی از مشکلات حوزه اجتماعی این است که عمده‌تاً تحت سیطره نگاه‌ها یا رویکردهای انتظامی، قضایی و سیاسی امنیتی بوده است و این موجب شده است تا نتوان به‌خوبی به آن‌ها توجه شود. خاطرم هست در یکی از جلسات شورای اجتماعی کشور موضوع جلسه مربوط به ارائه طرح کنترل، کاهش کودک‌آزاری بود که من مسئول تدوین آن بودم. یکی از مسئولین به وزیر وقت کشور که ریاست کشور را هم به عهده داشت اعتراض کردند چرا در پایگاه‌های اطلاع‌رسانی دولت اعلام شد که موضوع جلسه شورای اداری کشور درباره کودک‌آزاری است؟ مگر این مشکل کشور ماست؟ چند وقت قبل مصاحبه‌ای از ایشان خواندم (هنوز هم مسئول است) که «آسیب‌های اجتماعی تبدیل به بحران شده است» وقتی موضوعات اجتماعی امنیتی و انتظامی-قضایی می‌شود نمی‌توان آن را لایه‌برداری کرد در این صورت لایه‌های زیرین می‌بیشروی تشکیل می‌شود و هر چه به جلو تر می‌رویم مدیریت آن‌ها دشوارتر می‌شود. باید اجازه داد کارشناسان صادقانه و مسئولانه در خصوص این موضوعات اظهار نظر کرده و دیدگاهی خود را بیان کنند و از همه ظرفیت‌های تخصصی برای مدیریت بهتر و ارائه راه کارهای جدید و مؤثر استفاده شود. دختر فراری، کودک خیابانی، فساد کارتن خواب، فقیر و ... نباید مورد بهره‌برداری سیاسی قرار بگیرد. اینجاست که قلب آدم به درد می‌آید. نه پنهان کردن این مسائل کمکی می‌کند نه خیلی بزرگ‌نمایی آن می‌تواند راه گشا باشد. پس اگر کشورمان را دوست داریم (که همین‌گونه است) این موضوعات اجتماعی را سیاسی نکنیم.

❖ در حوزه اجتماعی به‌ویژه مددکاری اجتماعی فقر تولید دانش بومی داریم. این فقر از بین نمی‌رود مگر با مطالعه، تحقیق و کارهای علمی مفید. برای این هم باید وقت گذاشت. یافته‌های علمی برای تلاش حاصل نخواهند شد یا مطالعات سطحی هم به دست نمی‌آید.

❖ نکته دیگر این که حوزه اجتماعی از فقر ایده‌های اجتماعی جدید و خلاقانه رنج می‌برد. برای اینکه بتوانیم این موضوع را در کشور جدی بگیریم چند دهه اقدام کردم:

مدیر کل دفتر امور آسیب دیدگان اجتماعی بهزیستی کشور بودم در سال ۱۳۸۷. جشنواره ایده‌های اجتماعی برتر را در سه استان اصفهان، خراسان رضوی و گلستان برگزار کردیم. سال ۹۲ هم در انجمن مددکاران اجتماعی ایران شروع کردیم (ایده‌های اجتماعی ولی ناتمام بود). زمانی هم که در ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری مسئولیت اداره کل مشارکت‌های مردمی و سازمان‌های مردم‌نهاد را داشتم. در سال ۱۳۹۳ در هفت استان از جمله خراسان رضوی، کردستان، همدان، آذربایجان شرقی، گلستان و ... این جشنواره را برگزار کردم تا شاید بتوانم گامی کوچک جهت توجه به این موضوع بردارم. در حوزه اجتماعی نیاز به ایده‌های اجتماعی جدید و متناسب با شرایط فرهنگی، اجتماعی کشورمان دارد. در مشهد یک رفتگر ایده‌اش توسط کمیته علمی جشنواره به عنوان ایده برتر شناخته شد. موضوعی که خبرش در رسانه‌های داخلی و خارجی بازتاب زیادی داشت.

❖ مددکاران اجتماعی برای تأثیرگذاری بیشتر نیازمند این هستند که همکاری، همدلی، مشارکت در میان خودشان را افزایش دهند. مددکاری اجتماعی در ایران بیش از آن که از جاهای دیگر آسیب‌دیده باشد از تنگ‌نظری‌ها، اختلافات فردی و سلیقه‌ای و ... آسیب‌دیده است و راه خروج از آن این است که حسادت‌ها و مسئولیت‌ها کنار گذاشته شود و همدلی، دوستی و صمیمت جای آن‌ها را بگیرد. همین‌طور با توجه به تعریف جدید جهانی مددکاری اجتماعی و تقویت رویکردهای اجتماعی در این تعریف (که به‌درستی به آن توجه شده است) مستلزم بازنگری در حوزه‌های سیاست‌گذاری اجتماعی، آموزش مددکاران اجتماعی، ساختار مدیریتی و منابع اجتماعی است در غیر این صورت آثار مداخله‌های مددکاران اجتماعی و نقش‌هایی که انجام می‌دهند خیلی مشهود نخواهد بود و این خود می‌تواند مشکلات دیگری را هم ایجاد کند.

❖ تخصصی شدن مددکاری اجتماعی یکی دیگر از راه‌های برون‌رفت از این شرایط است که مستلزم نگاه وسیع‌تر دست‌اندرکاران این رشته است. انحصارگرایی، تمرکزگرایی، فرد محوری و ... از موانع تحقق این موضوع است.

❖ یکی از عرصه‌هایی که می‌تواند تأثیرگذاری بی‌نظیری داشته باشد عرصه سیاست‌گذاری است موضوعی که در طی این ۶۰ سال خدمت علمی مددکاری اجتماعی

مغفول مانده است. چون فقر دانش سیاست‌گذاری داریم لذا نتوانستیم از انباشت اطلاعات مددکاران اجتماعی در این راستا بهره بگیریم.

❖ بهره‌گیری از دانش و تجارب جهانی در حوزه مددکاری اجتماعی می‌تواند تحولی بزرگ در این رشته ایجاد کند. امروزه ارتباط جامعه علمی مددکاری اجتماعی با جامعه جهانی بسیار ضعیف و بیشتر هم فردی است تا سازمان‌دهی شده و نهادینه‌شده. در پایان مراتب سپاسگزاری خودم را از خبرنگاران رسانه‌های مختلف که این مطالب را منتشر کردند سپاسگزاری می‌کنم. همین‌طور از دوست فرهیخته‌ام آقای سید محمدرضا حسینی مدیر محترم انتشارات شلاک و همکار گرامی‌اش خانم سحر صفرخانی سپاسگزارم که همیشه کنارم بودند تا کتاب‌هایم منتشر شود.

دکتر سید حسن موسوی چلک

مددکار اجتماعی

تهران - ۱۳۹۹

www.mousavichalak.ir

Email: hmch47@yahoo.com

www.ketab.ir